

**Қорақалпоғистон Республикаси автомобиль йўллари бош бошқармасида
коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш
УСЛУБИЁТИ**

1 боб. Умумий қоидалар

1. Мазкур услубиёт Қорақалпоғистон Республикаси автомобиль йўллари бош бошқармасининг (кейинги ўринларда – Бош бошқарма) марказий аппарати, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларида юкланган вазифа ва мажбуриятларни бажаришда юзага келиб чиқадиган коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш бўйича қоидаларни белгилаб беради ҳамда Бош бошқармада коррупциявий хавф-хатарларни баҳолашга ягона ёндашувни шакллантиришга қаратилган.

2. Қуйидагилар Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларидаги коррупциявий хавф-хатарларни баҳолашнинг мақсади ҳисобланади:

Бош бошқарма фаолиятини комплекс таҳлил қилиш орқали коррупция хавф-хатарига энг кўп мойил бўлган функция ва лавозимларини белгилаш;
коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш бўйича самарали чораларни ишлаб чиқиш.

3. Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларидаги коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш қуйидагиларни ишлаб чиқилишини назарда тутди:

коррупциявий хавф-хатарлар харитаси;
коррупцияга қарши курашиш чоралар (тадбирлар)ни, масъул шахсларни, амалга ошириш механизми ва муддатларини ўз ичига белгилаб олган Коррупцияга қарши курашиш бўйича дастур.

4. Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларидаги коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш ҳар йили ёки қуйидаги ҳолатлар юзага келганда амалга оширилади:

коррупциявий хавф-хатарларни бирламчи баҳолаш зарурияти;
Ўзбекистон Республикаси қонунчилик талабларининг ўзгариши;

функция ёки тартиб-таомилнинг амалга оширилишига сезиларли равишда таъсир кўрсатувчи Бош бошқарманинг ички ҳужжатлари ўзгариши.

5. Ушбу услубиётда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

қолдиқ хавф-хатар – коррупциявий хавф-хатарни минималлаштиришга қаратилган чораларни қабул қилингандан сўнг қолувчи хавф-хатар (яъни, амалдаги коррупцияга қарши курашиш сиёсатни ва тартиб-таомилларни, хавф-хатарларни минималлаштириш бўйича чора-тадбирларни ва жорий этилган назоратларни ҳисобга олган ҳолда);

коррупциявий хавф-хатар – ходимлар ёки учинчи шахслар томонидан Бош бошқарма номидан ва (ёки) уларнинг манфаатларини кўзлаб коррупциявий хатти-ҳаракатларни содир этиш хавфи;

коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш – Бош бошқарма томонидан амалга ошириладиган функцияларни таҳлил қилиш, уларнинг коррупциявий хавф-хатарга мойиллик даражасини аниқлаш, шунингдек функциялар доирасида амалга ошириладиган тегишли тартиб-таомиллар учун ўзига хос ва қолдиқ коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш фаолияти;

коррупциявий хавф-хатарларнинг бирлашган харитаси – Бош бошқармадаги коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш натижалари бўйича тузиладиган ва Бош бошқарма функциялари ва тартиб-таомилларининг умумий рўйхати, тегишли функцияларни амалга ошириш билан боғлиқ эҳтимолий коррупциявий хавф-хатар (схемалар) таснифи, ўзига хос ва қолдиқ коррупциявий хавф-хатарлар даражаси, уларни минималлаштириш чоралари ва аниқланган коррупциявий хавф-хатарни минималлаштириш чора-тадбирларини амалга ошириш учун масъул бўлган ходимлар лавозимларини ўз ичига олувчи бирлашган ҳужжат;

коррупциявий ҳаракатлар – ходим томонидан бевосита ёки билвосита шахсан ёки учинчи шахслар орқали пора берувчи манфаатлари йўлида ҳаракат ёки ҳаракатсизлик учун моддий манфаатдор бўлиши, шу жумладан пул, қимматбаҳо қоғоз, бошқа кўринишдаги мулк ва мулкый ҳуқуқлар, мулкый характердаги хизматлар олиш, талаб қилиш, ундириш, таклиф қилиш ёки бериш, пора бериш ва/ёки олиш ёки бунда воситачилик қилишда, расмиятчиликларни соддалаштириш учун тўловлар ундириш (пора олиш) ва бошқа ноқонуний мақсадларда ўз хизмат вазифаларидан ноқонуний фойдаланиш;

коррупцияга оид ҳуқуқбузарлик – коррупция аломатларига эга бўлган, содир этилганлиги учун қонунчиликда жавобгарлик назарда тутилган қилмиш;

тартиб-таомил – Бош бошқарма функцияларини амалга ошириш доирасидаги ходимлар, бўлинмалар томонидан бажариладиган ёки битта натижага қаратилган ёхуд маълум бир функциянинг ажралмас элементи

ҳисобланган, аломатлар бўйича бир гуруҳга бирлаштириш мумкин бўлган ҳаракатлар йиғиндиси;

функция – бир нечта тартиб-таомилни ўз ичига олиши мумкин бўлган Бош бошқарманинг ички жараён (фаолият йўналишлари)ларидан бири;

ўзига хос хавф-хатар – Бош бошқарма фаолияти ва амалга оширилаётган функциялари спецификасидан келиб чиқадиган хавф-хатари, шу билан бирга уни камайтиришга қаратилган чора-тадбирларни амалга оширилиши ҳисобга олинмаган ҳолда (яъни, амалдаги коррупцияга қарши курашиш сиёсати ва тартиб-таомиллари, хавф-хатарларни минималлаштиришга қаратилган чора-тадбирлар ва жорий этилган назоратлар ҳисобга олинмаган ҳолда);

худудий ёки таркибий бўлинманинг коррупциявий хавф-хатарлари харитаси – Бош бошқарманинг марказий аппарати, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларидаги коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш натижалари бўйича тузиладиган ҳамда орган ёки муассаса функциялари ва тартиб-таомилларининг умумий рўйхати, тегишли функцияларни амалга ошириш билан боғлиқ эҳтимолий коррупциявий хавф-хатар (схемалар) таснифи, ўзига хос ва қолдиқ коррупциявий хавф-хатарлар даражаси, уларни минималлаштириш чоралари ва аниқланган коррупциявий хатарни минималлаштириш чора-тадбирларини амалга ошириш учун масъул бўлган ходимлар лавозимларини ўз ичига олувчи ҳужжат.

6. Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларидаги коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш Бош бошқарма бошлиғининг топшириғи асосида амалга оширилади.

7. Коррупциявий хавф-хатарларни баҳолашда Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис қуйидаги вазифаларни амалга оширади:

коррупцияга қарши курашиш бўйича масъуллар, шунингдек Бош бошқарма марказий аппарати, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларига мазкур услубиётга риоя қилиш бўйича маслаҳатлар беради;

Бош бошқарма марказий аппарат бўлинмаларининг коррупциявий хавф-хатарлар харитасини тузади;

Бош бошқарма марказий аппарат, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларнинг коррупциявий хавф-хатарлари харитасини Бош бошқарманинг коррупциявий хавф-хатарларнинг бирлашган харитасига умумлаштиради;

Бош бошқарма бошлиғига, тегишли туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлар раҳбарларига хавф-хатарларни баҳолаш натижалари ва коррупциявий хавф-хатарларнинг бирлашган харитасини тақдим этади;

тасдиқланган хавф-хатарлар харитаси асосида туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлари томонидан ишлаб чиқилган коррупцияга қарши курашиш бўйича дастурлар лойиҳаларини кўриб чиқади ва уларни қабул қилиш мақсадга мувофиқлиги тўғрисида хулоса беради;

Бош бошқарма марказий аппарат бўлинмаларининг коррупцияга қарши курашиш бўйича дастурини ишлаб чиқади;

Бош бошқарма марказий аппарат, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларининг коррупцияга қарши курашиш бўйича дастури асосида Бош бошқарманинг коррупцияга қарши курашиш дастурини ишлаб чиқади;

Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларида коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш бўйича чора-тадбирларини мувофиқлаштиради ва уларни назорат қилади;

ушбу услубиётда кўзда тутилган бошқа вазифаларни амалга оширади.

Коррупцияга қарши курашиш бўйича масъул шахс зарур ҳолларда марказий аппарат таркибий бўлинма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилот раҳбарларидан қўшимча ахборот ва ҳужжатларни талаб қилиб олади.

2 боб. Коррупциявий хавф-хатарларни дастлабки баҳолаш

9. Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларида коррупциявий хавф-хатарларни дастлабки баҳолаш жараёни тегишли буйруқлар ва уларда кўрсатилган муддатлар асосида амалга оширилади.

Коррупциявий хавф-хатарларни дастлабки баҳолашнинг умумий муддати 3 ойдан ошмаслиги лозим.

10. Коррупциявий хавф-хатарларни дастлабки баҳолаш функцияларнинг коррупциявий хавф-хатарга мойиллик даражасини дастлабки баҳолаш ва тегишли функциялар доирасида Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлар ходимлари томонидан амалга ошириладиган айрим тартиб-таомилларнинг коррупциявий хавф-хатар даражасини баҳолашни ўз ичига олади.

11. Коррупциявий хавф-хатарларни дастлабки баҳолаш, пастдан тегишли марказий, туман муассасалари ва таркибий бўлинмалардан) тепага (Бош бошқарма даражасигача), мазкур бобнинг 12-21 бандларида кўрсатилган тартиб ва кетма-кетликда амалга оширилади.

12. Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис ушбу услубиётнинг 1-шаклида келтирилган Коррупциявий хавф-хатарлар

харитасини ишлаб чиқиш бўйича туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларига кўрсатма юборилишини таъминлайди.

Кўрсатмада тасдиқланган Коррупциявий хавф-хатарлар харитасини Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассисга тақдим этиш муддатлари кўрсатилиб, бу муддат йигирма беш иш кунидан кам бўлмаслиги керак.

13. Бош бошқарманинг марказий аппарати Коррупциявий хавф-хатарлар харитаси Бош бошқарма бошлиғи томонидан тасдиқланади.

14. Туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларнинг Коррупциявий хавф-хатарлар харитаси тегишли раҳбари томонидан тасдиқланади.

Бунда, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларнинг Коррупциявий хавф-хатарлар харитаси раҳбар томонидан тасдиқланишидан олдин Коррупцияга қарши курашиш бўйича масъул шахсга кўриб чиқиш учун киритилади.

15. Бош бошқарманинг марказий аппарати, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларининг коррупциявий хавф-хатарлар хариталари асосида Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис Бош бошқарманинг коррупциявий хавф-хатарларнинг бирлашган харитасини ишлаб чиқади.

18. Коррупциявий хавф-хатарларнинг бирлашган харитасини тузиш муддати, Бош бошқарманинг марказий аппарати, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларининг коррупциявий хавф-хатарлари харитаси тасдиқланган санадан бошлаб, ўн иш кунидан ошмаслиги керак.

19. Коррупциявий хавф-хатарларнинг бирлашган харитаси Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис тақдимида асосан Бош бошқарма бошлиғи томонидан тасдиқланади.

20. Қолдик коррупциявий хавф-хатарнинг юқори даражаси билан ифодаланадиган тартиб-таомиллар учун Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис ва коррупцияга қарши курашиш учун масъуллар ушбу услубиётнинг 2-шаклига мувофиқ коррупциявий хавф-хатарларга энг кўп мойил бўлган лавозимлар рўйхатини ишлаб чиқади.

21. Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларнинг коррупциявий хавф-хатарларга энг кўп мойил бўлган лавозимлар рўйхати Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис ва коррупцияга қарши курашиш учун масъуллар тақдимида асосан Бош бошқарма бошлиғи ва туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлар раҳбарлари томонидан тасдиқланади.

22. Коррупциявий хавф-хатарларнинг харитасида белгиланган чора-тадбирларга асосан ўн иш куни ичида туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлар томонидан Коррупцияга қарши курашиш бўйича дастур ушбу услубиётнинг 3-шаклига мувофиқ ишлаб чиқилиб тасдиқланади.

Бунда, туман муассасалар ва идоравий мансуб ташкилотларнинг Коррупцияга қарши курашиш бўйича дастури Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис билан келишилгандан сўнг тегишли туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлар раҳбарлари томонидан тасдиқланади.

23. Бош бошқарманинг Коррупцияга қарши курашиш дастури Коррупцияга қарши курашиш ички назорат бўйича бош мутахассис томонидан ишлаб чиқиладиган ҳамда Бош бошқарма бошлиғи томонидан тасдиқланади.

3-боб. Коррупциявий хавф-хатарларнинг кейинги (ҳар йиллик) баҳоланиши

24. Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларда коррупциявий хавф-хатарларнинг кейинги баҳоланиши доимий равишда, бир йилда камида бир марта, қоида тариқасида йил бошида Бош бошқарма бошлиғининг тегишли буйруғи асосида ўтказилади.

Кейинги (ҳар йиллик) коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш муддати 2 ойдан ошмаслиги лозим.

25. Йиллик коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш ушбу услубиётнинг 2-бобида кўрсатилган коррупциявий хавф-хатарларни дастлабки баҳолаш тартибида амалга оширилади.

26. Ҳар йиллик коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш бошланишидан олдин Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис Бош бошқарманинг марказий аппарати, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлари раҳбарларига олдинги баҳолаш даврига нисбатан қонунчиликда ёки ички идоравий ҳужжатларга киритилган ўзгаришларни аниқлаш мақсадида ушбу услубиётга 4-шаклига мос равишда Сўровнома юборади.

27. Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис марказий аппарат, туман муассасалар ва идоравий мансуб ташкилотлар раҳбарлари томонидан тўлдирилган Сўровномаларни йиғади, таҳлил қилади.

4-боб. Бош бошқарма, туман муассасалар ва идоравий мансуб ташкилотларда амалга ошириладиган функциялар ва тартиб- таомилларнинг коррупциявий хавф-хатар даражасини баҳолаш тартиби

28. Коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш ташқи ва ички ахборот манбаларидаги маълумотлар таҳлили асосида амалга оширилади, жумладан:

Бош бошқарма функцияларини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва Бош бошқарманинг ички ҳужжатлари (мисол учун, таркибий бўлинмалар, ходимларнинг лавозим йўриқномалари тўғрисидаги низомлар ва ҳ.к.);

ички текширувлар материаллари, шу билан бирга хизмат текширувлари материаллари;

коррупцияга қарши курашиш бўйича мониторинг натижалари;

одоб-ахлоқ комиссияси йиғилишлари натижалари;

манфаатдор томонлар, давлат хизмати олувчилар, экспертлар ва бошқа манфаатдор шахслар орасида ўтказилган сўров, жумладан ижтимоий тадқиқотлар натижалари бўйича Бош бошқарма ходимлари томонидан содир этилган коррупциявий ҳаракатларга оид муурожаатлар;

Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлар фаолиятидаги ҳуқуқбузарликларга оид статистик маълумотлар;

коррупциявий ҳаракатлар тўғрисида хабар беришга мўлжалланган алоқа каналларига келиб тушган жисмоний ва юридик шахсларнинг муурожаатлари;

Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлар ходимлари томонидан содир этилган коррупциявий ҳаракатлар ёки одоб-ахлоқ қоидаларига риоя қилмаслик тўғрисида ОАВдаги маълумотлар;

ижтимоий тармоқларда қолдирилган изоҳлар;

ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари томонидан тақдим этилган материаллар, жумладан жиноят ишларига доир ахборотлар ва бошқалар.

29. Коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш жараёнида Бош бошқарманинг ҳар бир функцияси ва тартиб-таомили бўйича коррупциявий ҳаракатларни содир этилиши имкониятлар борлиги бўйича таҳлил қилиш лозим.

30. Ҳар бир функция қуйидаги шкала бўйича баҳоланади:

коррупциявий хавф-хатарларга энг кўп мойил бўлган функция;

коррупциявий хавф-хатарларга энг кам мойил бўлган функция.

31. Ўрганилаётган функция доирасида амалга оширилаётган тартиб-таомилларнинг ўзига хос хавф-хатарини баҳолаш қуйидаги мезонларга кўра амалга оширилади:

ўзига хос юқори хавф-хатар коррупциявий хавф-хатарларга энг кўп мойил бўлган функциялар доирасида амалга ошириладиган тартиб-таомилларга берилади;

ўзига хос ўрта хавф-хатар коррупциявий хавф-хатарларга энг кам мойил бўлган функциялар доирасида амалга ошириладиган тартиб-таомилларга берилади;

Ўзига хос паст хавф-хатар хавф-хатарлар кўзда тутилмаган ва Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассисининг асосли хулосаси асосида истисно тариқасида қўлланилиши мумкин.

32. Қолдиқ коррупциявий хавф-хатар даражасини баҳолаш хавф-хатарли ходисани амалга ошишининг эҳтимоли (мазкур услуобиётнинг 5-шакли 5.1-жадвалдаги мезонлар) ва коррупциявий хавф-хатарнинг оқибат даражаси (мазкур услуобиётнинг 5-шакли 5.2-жадвалидаги мезонлар)ни ҳисобга олган ҳолда хавф-хатарлар аҳамиятлилиқ шаклидан фойдаланиб амалга оширилади (мазкур услуобиётни 5-шаклидаги 5.1 расм).

5 боб. Коррупциявий хавф-хатарнинг қолдиқ даражасини минималлаштириш чоралари

33. Коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш чоратадбирларини белгилашда:

ҳар бир чора Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлар ходимлари унинг мақсадлари, пировард натижаси ва маълум бир коррупциявий хавф-хатарни минималлаштириш билан алоқасини тушуниши учун аниқ ва равшан ифода этилиши;

ҳар бир чора учун уни амалга ошириш муддати ёки даврийлиги белгиланиши, уни амалга ошириш учун масъул шахслар, амалга оширилишини мониторинг қилиш ва самарадорлигини баҳолаш механизмлари аниқлаб олинishi зарур.

34. Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларнинг коррупциявий хавф-хатарлар харитасига киритилган, аниқланган коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш чоратадбирлари Бош бошқарманинг Коррупцияга қарши курашиш дастурларига ҳам киритилади.

35. Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотлардаги коррупциявий хавф-хатарларни минималлаштириш чоратадбирларини амалга ошириш устидан назорат Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис томонидан амалга оширилади.

6 боб. Якуний қоидалар

36. Зарурат бўлганда, Бош бошқарма, туман муассасалари ва идоравий мансуб ташкилотларнинг коррупциявий хавф-хатарлар харитаси ва коррупцияга қарши курашиш дастурига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш билан боғлиқ масалалар бўйича Коррупцияга қарши ички назорат бўйича бош мутахассис томонидан Бош бошқармага таклифлар киритилади.